GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 70.

W NIEDZIELĘ DNIA 4. WRZEŚNIA 1796.

Z Wiednia d. 27. Sierpnia.

Od ostatnich rapportów nieodmieniło się położenie armiy, ani też nic ważnego niezaszło. Znadesłanego teraz rapportu od feldmarszałka-leitnanta Kray widać tylko, iż rozprawa w d. 17 t. m. była uporczywa i krwawa. Wspomniony jenerał musiał prawda dla przemagaiącey siły nieprzyiaciela opuścić swoie stanowisko pod Sulzbach; lecz ta korzyść kosztowała go, około 500 niewolnika i podług iednostaynego wyznania brańców i innych ludzi zostawił na placu ze 3000 w zabitych i ranionych, bo nietylko że szedł z armat kartaczowy i z ręczney broni wielki ogień, ale i attak iazdy był nader żwawy. A że nieprzyiaciel nieprzeszkadzał w cofaniu się feld: Kray, tylko patrol na uważanie go wysłał, iest to samo dowodem że musiał niemałą stratę ponieść. Sami officyerowie nieprzyiacielscy wyznaią, że ieszcze niewidzieli walecznieyszey iazdy iak husary Weczaya, którzy iak się niedawno doniesło, wpadli w czwórgran 2 batalionów piechoty. — Strata nasza wynosi w tey potyczce: w zabitych: rotmistrz Jouve i porucznik Bereuve od Latoura, chorąży Kovacsevich od 4 Sklawońskiego batalionu, i 83 prostych od felfebra; w ranionych: porucznik Baugnit od Latoura, porucznik hrabia Nemy od Weczaya, chorąży Gyurgievich od 1go Sklawońskiego batalionu, kapitan Herzing od Wołoskiego batalionu, porucznik Trautmann od tegoż samego, kapitan Bochetta, porucznik Hersfich i August od 2go Werasdyńsk:, maior Micheilvich, porucznik Kunich i porucznik Wittanowich od 3go Werasda, kapitan Philipovich od granicznych szarfszyców, i 406 prostych od felfebra; w zamieszanych 125 głów od felfebra. — Feldmarszałek leitnant oddaie całemu woysku świadectwo wielkiey waleczności i wytrwałości, a szczególniey wymienia: jenerałów Xcia Hohenlohe, Montfreauld, Elsnitz i Finke, pułkownika Jellachich, podpułkowników Reglevich i Stoianich od 1go Wołoskiego regimentu, maiora Michaelovich od 3go Werasd: i Stoichevich od 1go Sklawońskiego batalionów. Od regimentu Latoura, który po 3 razy napadał na nieprzyiacielską piechotę dystyngwowali się szczególniey wyżey wspomnieni polegli i ranieni officyerowie; od Weczaya podpułkownik Tevalle, rotmistrz hrabia Wallmoden, podpułkownik hrabia Wartensleben, hrabiowie Nemes, Lepsa i podporucznik Armeny; od ułanów, podpułkownik hrabia Reglevich, rottmistrz hrabia Esterhazy; od Barko husarów podpułkownik Renöty, adiutant i porucznik Secthal od Benjowskiego i porucznik Szarfschmitt; od artylleryi dopomogli naywię-

Www

cey podporucznik Ledergerber, feüerwerkmistrz Lenk i wyższy feüerwerkmistrz Sewald od Lahmanna do szkodzenia nieprzyiacielowi.

Dziesiąty nadzwyczayny przydadek do Nr. 69 Wiedeńskiey gazety. W niedzielę d. 28 sierpnia 1796.

Od Arcy Xcia Karola nadszedł tu kuryerem pierwszy porucznik hrabia Wartensleben z tą pocieszną nowiną, że nieprzyiaciel przez skombinowane z uwagą i szczęśliwie do skutku przyprowadzone, manewry, został nie tylko w dalszym swoim zapędzie ku prawemu skrzydłu feldzeigmeistra hrabiego Wartensleben wstrzymany, ale nawet nagle do cofnienia się przymuszony.

Dnia 22. t. m. attakował Arcy Xżę Karol nieprzyiaciela pod Teiningen, i odpędził go nazad, a d. 23 był przez Neumark aż ku Altdorf i Kastell ścigany

Dnia 24 t. m. był nieprzyiaciel po złączeniu się feldzeigmeistra hrabiego Wartensleben z Arcy Xciem Karolem, na nowo attakowany i pobity; d. 25 był wciąż pomimo wycierpianych przez woysko nay większych niewygod i trudow ścigany. Nieprzyiacielskie woyska zostały z Norembergu i Erlangen wypędzone, tak że się w nayvwiększym nieporządku musiały ku Bambergowi cofnąć. Obszernieyszy rapport nastąpi poźniey; tym czasem donosi tylko Arcy Xżę Jmć że nasza strata iest bardzo mała; ale zato nieprzyiaciel wiele utracił. Jazda nasza szczególniey się dystengwowała; pod czas attaku na dniu 24 w padła w 3 bataliony nieprzyiacielskie i te w pień wycięła, aż do 2 sztabs-officyerow, 29 innych officyerow i 695 prostych, którycheśmy w niewolą zabrali.

Z Paryża d. 14. Sierpnia.

Naynowsze listy od armii Sambry i Mozy, są z Franken d. 4 i 5 sierpnia datowane. Jenerał Kleber donosi z Ziel, że na d. 3 zostały wszystkie Austryackie posterunki i woyska za Men przeparte, że na tey rzece zdobyto pod Eltmann 14 statkow ze zbożem. że Austryacy posłali 10,000 do Koburg &c. Jenerał Ernouf donosi pod d. 4 że nasze woyska weszły do Bamberga, który przez kapitulacyą wzięty. Wzięcie tego miasta iest skutkiem szczęśliwey wygraney na d. 3 pod czas którey jenerała adiutant Neu (terazniey jenerał brygady) 100 koni zdobył. Teraz iestesmy, dodaie Ernouf zupełnie panami wyższego Menu i Rednitz.

Negocyacye pokoiu z Papieżem, idą bardzo dobrze i spodziewamy się, że w krotce będzie pokoy zawarty. — Rada 500 ratyfikowała iuż traktat pokoiu z Xciem Wirtemberskim. — Dyrektoryat doniosł radzie 500, iż przychod z kontrybucyi nie iest na zastąpienie po kontraktowanych rządowych wydatkow dostatecznym, ieżeli gromady niewynayda źrzodeł na zastąpienie swych mieyscowych wydatkow. "Możecie im podać obywatele Prawodawcy, do tego sposoby, mowi w tym poselstwie, oddaiąc gromadom niektóre drobne dochody do ich dyspozycyi. Wiecie z resztą obywatele Prawodawcy, że legiony republikańskie, dla tego tylko pod chorągwiami zwycięztwa walczą, aby z iedna ły oyczyznie godny pokoy, zapewniły iey wolność i nadały Europie taką postać, któraby ią zasłoniła nadal od uciskow na które ią walka błędow przeciwko zasadom, a szczególniey w teraźnieyszych czasach wystawiała." — Ostatniego piątku mianował kassacyyny trybunał sędziow i oskarżycieli do naywyższego narodowego trybunału, dla sądzenia Droueta. Na sędziow wezwał: Pajon, Moreau, Coffinhal, Gaudon i Odies; na oskarżycieli Viellard i Bailly.

Z Hiszpanii donoszą, iż ztamtąd prowadzą wiele ciężkiey artylleryi na granice Portugalii. Niektórzy mniemaią, że to w celu nakłonienia Portugalii, aby Anglikom zamknęła swoie porty; lecz by to pociągło zakłocenie między Anglią i Hiszpanią. — Nawet i pod brzegami Portugalskiemi zabrały ieszcze nasze fregaty 2 Portugalskie okręty, które do powracaiącey

Brazyliyskiey flotty należą. — Wice konsul nasz donosi z Lattaquie w Syryi, iż to miasto zostało na d. 14 maia trzęsieniem ziemi, które 86 sekund trwało całkiem zburzone, i przeszło 3000 ludzi poległo w gruzach. Nawet i drugie miasto Gibelet zostało zburzone; oprocz tego w Trypolu w Syryi &c. zapadło się kilka domow. — W Aix pokazały się znowu rozruchy i kilku ludzi zamordowano. Terrosci starali się nawet kilka armat w mieście opanować; ale iuż wszystko uspokoione. — Jarmark był tego roku w Beaucaire nadzwyczay wielki; Włochow i Hiszpanow naywięcey na nim było; ostatni zostawili naywięcey gotowych pieniędzy. — Obywatel Beauregard, który pod czas rewolucyi wielki maiątek zrobił i był niedawno aresztowanym, został uwolniony.

W dzień przed uroczystością d. 10 sierpnia rozrzucono buntownicze kartki w obozie pod Paryżem. Gdy się jenerał o tym dowiedział kazał woysku stanąć i wystawił im ich powinność, przeciwko wszelkiemu rodzaiowi tyranii walczenia i poprzysiężenie konstytucyi 1795 roku Wszyscy żołnierze, którym takowe kartki w ręce wpadły, wystąpili zaraz z szeregów, potargali kartki i wykrzyknęli: Niech żyie Rzeczpospolita i konstytucya 1795! — W dzień samey uroczystości, podczas gdy się obywatele zabawkami zatrudnili, zebrało się kilku buntownikow pod opactwem dla uwolnienia Baboeuf i jego wspólników; lecz czuyność policyi iednych rozpędziła drugich po łapała. Usiłowanie to musiało bydź znaczne w opactwie, bo dozorca więzienia iest śmiertelnie raniony.

Z Frankfurtu d. 19 Sierpnia.

Wiadomość o zwycięztwie odniesionym przez jenerała Jourdana i o zabraniu Austryakom 45 armat niepotwierdziła się; gdyż nie Jourdan, ale Moreau iak jenerał Ernouf w liście swoim pod d. 15 t. m. z głowney kwatery swoiey w Hersbruck (w kraiu Noremberskim) donosi. " Wczoray wzięliśmy następuiace położenie: lewe skrzydło stoi przy Peguitz, śrzódek przy Hersbruck, a prawe skrzydło przy Altdorf. W tym momencie przybiegł kuryer z wiadomością od jenerała Moreau do jenerała Jourdana, że d. 13 t. m. armią Arcy Xcia Karola zupełnie poraził i przymusił do ustąpienia z Donauwerth. Jenerał Ferino, który na prawem brzegu Donaiu postępuie wielkie także odniosł zwycięztwa i 40 armat zdobył. " — Z Moguncyą iuż wszelka kommunikacya przecięta; z tym wszystkim odebraliśmy tu ieszcze gazetę d. 4. t. m z tamtąd. Podług niey przedsięwziął jenerał Neu z iedną częścią oboxuiącego ieszcze garnizonu powszechne rekognoskowanie, i z tey okazyi przyszło na linii od Ebersheim, aż do Finten do żwawey utarczki, w którey Francuzi mieli co kolwiek straty ponieść. Odtąd zaczęli ostatni swoie obozy liniami obwodzić. D. 2 przybył adiutant od jenerała Marceau z depeszami do jenerała Neu. D. 3 widać było w Francuzach trochę poruszenia, i ku wieczorowi poszło znaczne korpus z konną artylleryą ku Kostheim ale się wnet znowu nazad wrociło. — Wyprowadzeni z Heidelberga zakładnicy wypuszczeni iuż na wolność. W Heilbronn zaaresztowali Francuzi wszystkie od Austryakow zakupione magazyny. — Na nałożoną kontrybucyą upłacono iuż tu 2½ mill. w gotowych pieniądzach, a 115,000 liw. w rekwizycyach. — Dnia 15 t. m. obdzwoniono tuteyszy iarmark; Francuzka jeneralność przyrzekła wszelkie bezpieczeństwo dla kupcow.

Z Włoch d. 9 Sierpnia.

D. 7 t. m. przeszedł kuryer przez Medyolan od armii jenerała Buonaparte z wiadomością do Paryża, iż d. 6. zaszła znowu pod Bassano na szkodę Austryakow żwawa bitwa, w którey Francuzi mieli znaczne korzyści odnieść i wiele armat, ammunicyi i bagażow zdobyć. Jedna część garnizonu Mantuańskiego miała bydź w potyczce na d. 3. oderznietą, i iuż tam niemogła wrocić. Na wiadomość o zwycięztwie na d. 29 lipca przez Austryaków odniesionych, pokazały się w Medyolanie rozruchy; lecz na wiadomość o wygraney w d. 3 i 5 przez Francuzow uspokoiły się

zaraz. Kilka osòb, które lud w Medyolanie podżegały zostało aresztowanych. Jenerał Buonaparte, chce teraz do Tyrolu w paść, do oblokowania Mantui wystarczaiące korpus woyska zostawić. — Do wiadomości, za które ręczyć niemożna należy wiadomość, iż Francuzi żądaią od dworu Neapolitańskiego oddalenie od ministeryum kawalera Acton.

Z Norembergu d. 15. Sierpnia

W tych dniach przybyło tu znacznie woyska Francuzkiego, ale znowu do armii Jourdana odeszło. — Francuzi nałożyli na nasze miasto 3 milliony liwr: w pieniądzach kontrybucyi, a oprocz tego wielkie rekwizycye owsa, siana, słomy &c. rozpisali. Gdy teraz nawet zawieszenie broni z cyrkułem Frankońskiem za nieważne deklarowane zostało, powszechna trwoga obieła tu wszystkich. Większa część sklepow iest pozamykana; niektorzy zolnierze żądali za mandaty towarow, ztąd przyszło do kłotni; ale z resztą niemożna się przeciwko postępowaniu Francuzow skarzyć. — Oto iest list jenerała Francuzkiego Ernouf, do deputowanych cyrkułu Frankońskiego, dnia 11 pisany. „Jenerał kommenderuiący Jourdan bardzo zadziwiony został, iż WPanowie uczynioną między mną i wami umowę wprzody niżelim mogł ią iemu i kommissarzom rządowym do potwierdzenia podać przez druk ważyliście się ogłosić. Wolą więc iest iego że ten akład niema żadney wagi. Postaraycież się WPanowie, abyscie ninieyszym moim listem uwiadomili wszystkich, ile p trzeba wymaga, aby się mieszkańcy cyrkułu Frankońskiego niedziwili, że punkta wzmiankowaney umowy zachowane nie będą. „

Z Sztokolmu d. 16. Sierpnia.

Dnia 12 t. m. po południu wsiedli Król z Xciem Regentem na okręt Serafin zwany i w pośrzod radosnych okrzyków przytomnego ludu puścili się w drogę do Abo. Baron Szweryn poiechał niedawno do Petersburga dla uwiadomienia dworu Rossyyskiego stosownie do dawnego zwyczaiu o przybyciu Króla do Finlandyi i dla oświadczenia Imperatorowey, że ią król w stolicy iey odwiedzi. — Po odieździe Króla, odebrał Xżę Ostgothland popodług podanych mu na pismie instrukcyy rząd nad woyskiem, ktore we wszystkich punktach ma zachować. — O przybyciu Króla do Finlandyi niemamy iescze żadney pewney wiadomości, ale że wiatr bardzo pomyślny był to, musiał iuż w Abo stanąć.

Z Szwabii d. 15. Sierpnia.

Podług doniesienia z Augspurga, przeiechał tamtędy Cesarski minister stanu hrabia Lehrbach do Bazylei. — Z wyższey Szwabii donoszą, iż Francuzi osadzili Nördlingen, Ravensburg, Schellenburg &c. — Korpus kondeusza stoi iescze niedaleko Memingen. — Przednia straż kolomny Francuzkiey, która pod Hünegen przez Ren przeszła, osadziła d. 2 Konstanz. Poiedyńcze oddziały stoią w Stokach i Zell; na Pfullendorf przeszła iedna dywizya do Salmansweil i Mörsburg. Uberlingen i wyspa Mainau miały iuż bydź na iezioгze Bodeńskim od Francuzow osadzone; zapewne i do Lindau wnet wnidą. Stoiacy w tych stronach Cesarscy jenerałowie Fröhlich i Wolf cofneli się spieszno nazad. Pod Buchhorn przyszło do bitwy, ktora miała bydź bardzo krwawa; Cesarscy przywieźli wiele ranionych do Bregenz. — Rozbroione od Cesarskich Szwabskie woyska, powracaią powoli do swych chatek.

Z Kopenhagi d. 20 Sierpnia.

Przybyła niedawno z połnocnego morza fregata Thetis o 40 armatach, będzie co prędzey uzbroiona i na srzodziemne morze wysłana, dla zasłonienia naszego handlu, ponieważ niemożna się bardzo spuszczać na pokoy z Deyem Trypolskim. Przeznaczone dla Deya prezenta ieszcze tu są, i niebedą przed przybyciem nastepcy tronu odesłane.

DODATEK DO Nro. 70.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W NIEDZIELĘ DNIA 4. WRZEŚNIA 1796.

Z *Paryża d.* 14 *Sierpnia.*

Oto iest dokładny rapport jenerała Buonaparte o zaszłych zdarzeniach woiennych we Włoszech od d. 29 lipca, aż do d. 5. sierpnia gdzie nayważnieysze bitwy zaszły d. 3 i 5 sierpnia.

Zgłowney kwatery Castiglione d. 19 termidor (6 sierpnia.)

Obywatele Dyrektorowie! Zdarzenia woienne, tak szypko iedne po drugich następowały, że niemogłem wam prędzey o nich donieść. — Od kilku dni została armia Austryacka we Włoszech 20,000 ludzi od armii Reńskiey Austryackiey zmocnioną; przydać do tego liczny rekrut i wiele batalionow które z wewnątrz Austryi przybyły, to uczyniło Austryacką armią we Włoszech straszną. Już się było powszechne mniemanie rozeszło, że Austryacy wnet będą w Medyolanie. Na d. 29 lipca była po południu dywizya jenerała Masseny od przewyższaiącey siły nieprzyiaciela attakowaną, i musiała ważne stanowisko Corona porzucić. O tym samem czasie napadła dywizya z 15,000 Austryakòw złożona, na dywizyynego jenerała Soret w Salo, i opanowała to ważne mieysce. Jenerał brygady Guieux zamknął się w 600 ludzi w wielkim budynku w Salo, i oparł się wszystkim natężeniem nieprzyiaciela, który go ze wszystkich stron otoczył. Jenerał brygady Rusca został raniony. — Kiedy iedna część nieprzyiacielskiey dywizyi zamykała jenerała Guieux w Salo, pomaszerowała druga część do Brescia, podeszła stoiących tam Francuzow, i zabrała 4 kompanie ktòrem tam był zostawił, potym 80 strzelcow 2 jenerałòw i kilku sztabsofficyerow, którzy tam chorzy leżeli, w niewolą. — Dywizya jenerała Soret, która miała zasłonić Brescia cofnęła się na Dasenzano. W tak trudnych okolicznościach, gdy się liczna armia, którą powyższe korzyści koniecznie śmielszą uczyniły, co raz bardziey posuwała, zostałem przymuszony uciec się do wielkiego planu. Nieprzyiaciel, który z Tyrolu na Brescia i przez rzekę Etsch w targnął, wziął mnie we śrzódek. Jeżeli republikańska armia była za słaba oparcia się obiema nieprzyiacielskim dywizyom razem, to mogłem ie iednak każdą z osobna pobić, i w moim położeniu znaydowałem się w śrzòdku między niemi. Mogłem więc wrociwszy się prędko nazad, idącą z Brescia dywizyą otoczyć, zabrać w niewolą, albo ią zupełnie pobić, i potym zwrocić się ku Mincio, attakować Wurmsera i przymusić go do cofnienia się do Tyrolu. Lecz dla wykonania tego planu, musiałem we 24 godzin kazać odstąpić obleżenia Mantui, ktòrąśmy iuż mieli wziąść, bo niemogłem ani 6 godzin dłużey czekać. Potym ieszcze musiałem zaraz za Mincio przeyść, aby nie dać czasu obiema nieprzyiacielskiem dywizyom do otoczenia mnie. Szczęście uwieńczyło ten plan; rozprawa pod Desenzano, obydwie rozprawy pod Salo, bitwy

pod Lonado i Castiglione były iego skutkiem

D. 30 lipca, ruszyły się wszystkie dywizye ku Brescia; lecz tym czasem dywizya Austryacka, która była miasto Brescia opanowała, przybyła iuż była do Lonado. D. 31 lipca, rozkazałem jenerałowi Soret, aby się do Salo udał i oswobodził jenerała Guieux, a jenerałowi Dallemagne kazałem attakować Lonado i odebrać go nazad niech kosztuie co chce. Soret był tak szczęśliwy że pobiwszy nieprzyiaciela, zabrawszy mu 2 chorągwie, 2 armaty i 200 brańców, oswobodził jenerała Guieux w Salo. Jenerał Guieux i iego woyska niemiały przez 48 godzin, ani kawałka chleba, a trzymały się wciąż przeciwko nieprzyiacielowi. Jenerał Dallemagne niemiał czasu attakować nieprzyiaciela, on go sam attakował. Tu była iedna z nayuporczywszych i długo niezadecydowana walka; ale ia byłem spokoyny, waleczna 32ga półbrygady znaydowała się tam. Jakoż w samey rzeczy został nieprzyiaciel zupełnie pobitym; zostawił 600 zabitych na placu i 600 ludzi zabrały mu nasze woyska w niewolą.

Dnia 1 sierpnia wszedł jenerał Angereau w południe do Brescia; zastaliśmy tam wszystkie nasze magazyny nazad, a nawet i chorych, ktorych nieprzyiaciel niemiał czasu wywieść. Dnia 2 powrociła dywizya jenerała Angereau do Monte-Chiaro nazad. Massena stanął pod Lonado i w Ponte St. Marco. Jenerała Valette zostawiłem w 1800 ludzi w Castiglione; on miał zlecenie bronienia tego ważnego stanowiska, ażeby tym sposobem trzymał zawsze w odległości jenerała Wurmsera odemnie. Ale tego samego dnia wieczor, porzucił jenerał Valette z połową swego woyska tę wieś, przybył do Monte-Chiaro, i puścił tam postrach, że druga połowa iego woyska, została od nieprzyiaciela zabraną; lecz opuszczone od swego jenerała te waleczne woyska, znalazły tyle sposobów i męztwa, że potrafiły się cofnąć do Ponte St. Marco. W tym momencie i w oczach iego woyska oddaliłem zaraz jenerała Valette, który oprocz tego pokazał iuż małość męztwa w attaku pod Corona. — Jenerał Soret odszedł z Salo; ia rozkazałem walecznemu jenerałowi Guieux, żeby to ważne mieysce nazad odebrał. Dnia 3 znaleźliśmy się w bliskości nieprzyiaciela. Jenerał Guieux, który był na lewem skrzydle, miał Salo attakować; jenerał Massena był w środku i miał Lonado odebrać; Jenerał Angereau, który był na prawem skrzydle, miał od Castiglione attakować. Lecz nieprzyiaciel zamiast co miał bydź attakowanym, attakował sam przednią straż Masseny pod Lonado; iuż była otoczona, jenerał Pigeon poymany i 3 konne armaty zabrał nam był nieprzyiaciel. Ja kazałem natychmiast 2 połbrygadom w szlusowane kolomny się uformować. Kiedyśmy my się starali przez nieprzyiaciela przedrzyć, on rozszerzał się coraz bardziey i chciał nas otoczyć. Obrot iego, rokował mi pewne dla nas zwycięztwo; Massena wysłał tylko kilku strzelców przeciwko nieprzyiacielskim skrzydłom dla wstrzymania ich marszu. Pierwsza kolomna przewalczyła zaraz za swoim przybyciem nieprzyiaciela w Lonado; regiment dragonow wypędził ułanow i odebrał zabraną nam artylleryą. W oka mgnieniu zobaczył się nieprzyiaciel w nieporządku i rozpierzchniony. Chciał się przez Mincio nazad cofnąć; ale ia rozkazałem natychmiast memu adiutantowi Janot żeby go ścigał, żeby mu w Desenzano zaszedł drogę i przymusił go do cofnienia się do Salo nazad. Przybywszy do Desenzano, zastał tam pułkownika Bender z iedną częścią swego regimentu ułanow, attakował go z czoła, poranił pułkownika i właśnie gó w niewolą zabierał, kiedy sam otoczonym został. Janot zabiwszy swoią ręką 6 nieprzyiaciół, wpadł w dół i został 6 razy szablą raniony; ale przecię żaden raz niema bydź śmiertelny. Nieprzyiaciel cofnął się do Salo; a gdy to mieysce iuż w naszych ręku było, została niemal cała nieprzyiacielska dywizya, która się w gorach błąkała w niewolą zabrana. Jenerał Angereau poszedł tym czasem do Castiglione i opanował tę wieś; cały ten dzień attakował i wytrzymał nayuporczywsze

attaki od podwóyney siły nieprzyiaciels kiey: artylllerya, piechota, iazda, wszystko dopełniło zupełnie swey powinności. Nieprzyiaciel został w tym pamiętnym dniu ze wszystkich stron zupełnie pobitym; utracił 20 armat, 2 do 3000 w zabitych i ranionych, a 4000 w niewolą wziętych. Myśmy utracili jenerała Beyrand; ta strata nie tylko armią, ale i mnie szczególniey dotyka, bo bardzo szacowałem tego walecznego męża. Także wodzowie brygady Pouraillier, Bougon i Marmet polegli na placu.

Dnia 4 rozkazałem jenerałowi Despinoy w targnąć na Chiesa do Tyrolu; ale musiał wprzód 5 do 6000 nieprzyiacioł przeprzyć, ktorzy w Govardo stali. Jenerał adiutant Herbin zrobił szczęśliwy początek, przeparł 2 bataliony i przyszedł aż do St. Ozeto. Jenerał Dallemagne pomaszerował z iednym batalionem do Gavardo, powalił nieprzyiaciela, zabrał mu wiele ludzi w niewolą; ale niebędąc od reszty dywizyi wspieranym, został sam otoczony i musiał się przez nieprzyiaciół wyrzynać. — Posłałem jenerała St. Hilaire do Salo, aby się z jenerałem Guieux umowił, iakby można nieprzyiacielską kolomnę w Gavardo attakować i otworzyć sobie tamtędy drogę do Tyrolu. Po żwawey potyczce pobiliśmy nieprzyiaciela i zabrali mu 1800 ludzi w niewolą. — Przez cały dzień d. 4 zatrudniał się Wurmser zbieraniem reszty swoiey armii, ściągnieniem rezerwy do siebie, przybraniem od garnizonu Mantuańskiego, co mogło bydź oderwane, i uszykowaniem wszystkich tych woysk w rowninach między wsią Scanello, o którą swe prawe skrzydło i Chiesa, o którą lewe skrzydło oparł w porządku bitwy. Los Włoch niebył ieszcze zadecydowany. Nieprzyiaciel miał korpus z 25,000 ludzi złożone, liczną iazdę i rozumiał że ieszcze potrafi zawiesić los tego kraiu. Ja z moiey strony kazałem się wszystkim kolomnom połączyć, udałem się sam do Lonado dla zobaczenia wiele od stoiącego tam woyska oderwać mogę. — Ale iak wielkie moie zadziwienie było, kiedy stanąwszy tam, zastałem nieprzyiacielskiego posłańca wzywaiącego kommendanta tego mieysca do poddania się, ponieważ iest ze wszystkich stron otoczony. Jakoż doniesiono mi iż kilka nieprzyiacielskich kolomn nadciąga, i że iuż droga od Lonado do Brescia przecięta; lecz domyśliłem się wnet że tą niemuszą bydź tylko reszty tułaiącey się dywizyi, które połączywszy się staraią się wyrznąć. Okoliczności moie były dosyć trudne; ia niemiałem w Lonado iak około 1200 ludzi. Kazałem posłańca do siebie przyprowadzić, zdiąć mu zawiązkę z oczow. " Jeżeli WP. jenerał (rzekłem do niego) ma tyle nieroztropności, że chce kommenderuiącego jenerała Francuzkiego w niewolą zabrać, to niechay przydzie. Niepodobna żeby niewiedział, iż iestem w Lonado, gdyż wiadomo iest wszystkim, że tu cała republikańska armia stoi; za wyrządzoną mi naymnieyszą osobistą obelgę, będą wszyscy sztabs i niżsi officyerowie dywizyi w odpowiedzi. „ Nakoniec oświadczyłem posłańcowi, iż ieżeli w 8 minutach niezłożą broni, nikt z nich niedostanie pardonu. Posłaniec został nadzwyczay zadziwiony, że ia się w Lonado znayduię, i w krotce potym złożyła cała kolomna broń, ktora się z 4000 piechoty i 50 iazdy, składała i 2 armaty przy sobie miała. Ona szła do Gavado, chciała się gdzie wyrznąć, aże niemogąc się rano około Salo przeprawić, tentowała, czyby niebyła szczęśliwszą pod Lonado.

D. 5 stanęliśmy w oczach nieprzyiaciela. Była iuż godzina 6 z rana, a nikt się nieruszył z swego mieysca: lecz ia kazałem się całey armii w tył cofnąć, gdy tym czasem dywizya jenerała Serrurier, którey własnie w tym momencie oczekiwałem nadeszła i całe lewe skrzydło Wurmsera miała złamać. To poruszenie odniesło poniekąd swoy skutek; Wurmser rozszerzył się cały na prawem skrzydle. W momencie iakeśmy tylko postrzegli dywizyą Serruriera, kazałem zaraz jenerałowi adiutantowi Verdier attakować nieprzyiacielską redutę, którą w rowninach założył dla wsparcia

lewego skrzydła. Mòy adiutant Marmont odebrał zlecenie do kierowania 20 letkiemi armatami przeciwko nieprzyiacielowi, aby go przymusić, żeby nam tego ważnego mieysca ustąpił. Po żwawey kanonadzie zostało całe lewe skrzydło do zupełnego cofnienia się przymuszone. Angereau attakował śrzòdek nieprzyiacielski, a Maſsena prawe skrzydło. Cała iazda ruszyła pod jenerałem Beaumont przeciwko prawemu nieprzyiacielskiemu skrzydłu, dla wsparcia letkiey artylleryi i piechoty. Wszędzie byliśmy zwycięzcami; wszędzie uwieńczył skutek nasze przedsięwzięcia. Odebraliśmy nieprzyiacielowi 18 armat i 120 prochowych wozow; strata iego wynosi w zabitych i poymanych do 2000 ludzi. Nieprzyiaciel został zupełnie do ucieczki przymuszony; ale znużone trudem nasze woyska niemogły go daley iako połtory mili gonić. Jenerał Frontin został zabity. — I tak tedy w pięciu dniach została cała kampania zakończona. Wurmser utracił w tych 5 dniach 70 armat, wszystkie prochowe wozy swoiey piechoty, 12 do 15,000 ludzi w brańcach i 6000 w zabitych i ranionych. Oprocz tego poszła wielka część woyska nieprzyiacielskiego w rozsypkę, których ścigaiąc wiele ich ieszcze w niewolą zabieramy. Wszyscy żołnierze, officyerowie i jenerałowie, okazali w naycięższych razach nadzwyczayną odwagę. Żądam od was stopnia jenerała brygady dla jenerałow adiutantow Verdiere i Vignolle: pierwszy przyłożył się między innemi naywięcey do zwycięztwa; w bitwie pod Castiglione zabito pod nim konia. Dla jenerała brygady Vallemagne, żądam stopnia jenerała dywizyynego &c.

Podpisano *Buonaparte.*

Od granic Saskich d. 17 Sierpnia.

Mowią za pewną rzecz, iż Saxonia tak iak i inne Niemieckie kraie za pośrzednictwem Krola Pruskiego zrobiła zawieszenie broni z Francyą, albo raczey pokoy, pod kondycyą tylko zbroyney neutralności, bez opłaty żadney kontrybucyi. Kordon będzie stał iak stoi na granicy i będzie służył na utrzymanie neutralności. Ten kordon wynosi około 20,000 woyska; ale oprocz tego stoi 20,000 Prusakow pod Halle. Francuzi stoią iak wiemy w Wogtland, zkąd zapewne obrocą się do Czech. — Mowią o ziezdzie Kròla Pruskiego z Elektorem Saſskim w Weiſsenfels; dokąd iuż z Drezna miała kuchnia i piwnica, iako też gwardya poyść. Na naszey granicy od Frankonii i Czech będą wystawione słupy z wydrukowanemi napisami: Granice wyższego Saxonii cyrkułu.

Z Stuttgard d. 13. Sierpnia.

Wczoray i dziś przeszły tu znowu przez nasze okolice przybyłe z wewnątrz Francyi dla armii Francuzkiey posiłki do głowney armii. D. 10 obchodziła armia Austryacka ogniem z wielkiey i małey broni odniesione we Włoszech na d. 29 lipca przez feldmarszałka Wurmsera zwyciętwo i szczęśliwe oswobodzenie Mantui. W tych dniach także republikanie maią dalsze swoie zwycięztwa obchodzić.

D O N I E S I E N I E.